

Nadležnost župnika za valjano prisustvovanje kod sklapanja braka.

Piše Dr. I. A. Ruspini.

Svrha je ove rasprave ukratko razložiti, koji je župnik po današnjem pravu nadležan da sklapanju braka valjano prisustvuje. Pod I. biti će govora o toj nadležnosti općenito, a pod II. o nadležnosti kod sklapanja braka istočnih katolika.

I. Po novom ženidbenom pravu, uvedenom dekretom Congr. Concillii dd. 2. Augusti 1907.,¹ te koje vrijedi od 19. travnja 1908., nadležan je za valjano prisustvovanje isključivo župnik mjesta, t. j. župnik one župe, u kojoj se brak sklapa. U opreci s dotadanjim općim pravom, naime tridentinskim,² po kojem je isključivo vlastiti župnik (obijski ili jedne stranke) nadležan bio za valjano prisustvovanje, uvodi novo opće pravo načelo teritorijalnosti, proglašujući isključivo nadležnim za valjano prisustvovanje kod sklapanja braka župnika teritorija, u kojem se brak sklapa, bez obzira na to, da li je taj župnik vlastiti župnik obijski, jedne ili nijedne stranke.³ Traži se i dostatna je prisutnost njegova ad valorem, te nije potrebna a ni dostatna prisutnost kojega drugoga župnika.

¹ A. S. S. XL (1907) 525 ss.

² Sess. 24. cap. 1. de ref. matr.

³ A. S. S. XL (1907) 525 ss.: „III. Ea tantum matrimonia valida sunt, quae contrahuntur coram parochi vel loci Ordinario vel sacerdote ab alterutro delegato, et duobus saltem testibus, juxta tamen regulas in sequentibus articulis expressas, et salvis exceptionibus quae infra n. VII. et VIII. posuntur. IV. Parochus et loci Ordinarius valide matrimonio assistant: . . . 2. intra limites dumtaxat sui territorii; in quo matrimoniis nedum suorum subditorum valide assistant“.

Crkveno pravo poznaje osim teritorijalnih župnika i druge još vrsti župnika. Može također u istom teritoriju biti više teritorijalnih župnika. Odmah nakon što je dekret „Ne temere“ izdan, raspravljalo se, da li i u koliko treba gore izloženo načelo isključive nadležnosti teritorijalnog župnika uporabiti na ostale župnike. Riješenja, što su ih rimski zborovi u toj stvari dali, djelomično su čisto deklarativne naravi, a djelomično i konstitutivne naravi. Navest ćemo odnosa pitanja i autentične odluke kongregacija.

A. Crkveno pravo poznaje župnike, kojih župnička služba i vlast nije opredjeljena stalnim teritorijem, već se tiče i odnosi na stanovite osobe bez obzira na ikoji teritorij. Ovi se župnici nazivlju „parochi personales“, a ima ih više vrsti. Takovi su n. pr. župnici, koji župničku dušobrižničku službu i vlast neposredno vrše nad članovima koje kraljevske porodice. Takovi su nadalje n. pr. župnici vojničkih osoba. Pošto ti župnici nemaju nikakova teritorija, to bi oni jednostavnom primjenom načela dekreta „Ne temere“ o isključivoj nadležnosti teritorijalnog župnika lišeni bili svake nadležnosti u pogledu valjanog prisustvovanja kod sklapanja braka. Dobili bi dakle župnike, koji u pogledu valjanog prisustvovanja kod sklapanja brakova nikakove nadležnosti nemaju, a to se kosi s pojmom župničke službe t. j. s pojmom potpune dušobrižničke službe nad vjericima. Zato se opravdano dvojilo, da li se upitno načelo dekreta „Ne temere“ o isključivoj nadležnosti teritorijalnog župnika smije naprosto primijeniti ovoj vrsti župnika. Congr. pako Concilii, uvaživši posebnu narav tih župnika, autentično je dne 1. Febr. 1908. odlučila i izjavila, da dekretom „Ne temere“ u pogledu njih nije nikakova promjena nastupila.⁴

Prema ovom riješenju mogu osobni župnici (parochi personales) i danas valjano prisustvovati brakovima svojih župljana svagdje. Nuzgredno je pri tom i danas, da li su obje stranke ili samo jedna njihovi župljani.

⁴ A. S. S. XLI (1908) 108 ss.: „Dub. VII. Ubinam et quomodo capellani castrenses, vel parochi nullum absolute territorium nec cumulative cum alio parochi habentes, et iurisdictionem directe exercentes in personas aut familias, adeo ut has personas sequantur quocumque se conferant, valide matrimoniis suorum subditorum adsistere valeant. Resp. ad VII. Quoad capellanos castrenses aliosque parochos, de quibus in dubio, nihil esse immutatum“.

Kada velimo, da prema riješenju Congr. Concilii dd. 1. Febr. 1908. u pogledu osobnih župnika nije dekretom „Ne temere“ nikakova promjena nastupila, ne smije se to onamo shvatiti: kao da osim osobnih župnika ne bi mogli odnosnim brakovima prisustvovati valjano i župnici mjesta, u kojem se brak sklapa. Takovo se shvaćanje protivi temeljnom načelu dekreta „Ne temere“, glasom kojega župnik mjesta valjano prisustvuje ovim brakovima, koji se u granicama njegovog teritorija sklapaju, bez obzira na to, da li su obje, ili jedna ili nijedna stranka njegovi župljani.⁵ Protivi se takovo shvaćanje i samom riješenju Congr. Concilii od 1. Febr. 1908. Riješenjem tim htjela je Congr. Concilii, da osobnim župnicima osigura nadležnost u pogledu prisustvovanja kod sklapanja braka njihovih župljana, a nije htjela da ukine nadležnost župnika mjesta.⁶

Jednako se ne smije upitno riješenje shvatiti onamo, kao da je glede tih župnika (i brakova pred njima sklopljenih) tridentinsko pravo o formi sklapanja braka netaknuto ostalo. Takovo shvaćanje kosi se s očevidnom nakanom zakonodavca, koji je dekretom „Ne temere“ na mjesto tridentinske forme postaviti htio novu formu dekreta „Ne temere“. Protivi se također i samom riješenju Congr. Concilii dd. 1. Febr. 1908., jer se tim riješenjem htjelo osigurati nadležnost osobnih župnika u pogledu prisustvovanja kod sklapanja braka njihovih župljana, a nije se nikako za tim išlo, da se repristinira dokinuta tridentinska forma. Ako se dakle u spomenutom riješenju radi osobitih razloga odstupilo od načela isključive nadležnosti teritorijalnog župnika, nije bilo nikakvih razloga za to, da se glede svih drugih modaliteta, što ih forma dekreta „Ne temere“ sadržava, od ustanova istoga dekreta odstupi, već je naprotiv bilo razloga na pretek, da se pri tom ostane, a to su oni isti razlozi, koji su zakonodavca sklonuli, da Tridentinsku formu zamijeni novom formom dekreta „Ne temere“.

Potom osobni (vlastiti) župnik ne prisustvuje valjano braku svojih župljana: a) ako nije u posjed nadarbine stupio,

⁵ Vd. art. III. i IV. 2. cit. u opasci 3.

⁶ Isp. Wernz, Jus decretalium, Edit. altera, Tom. IV. p. 288—289. — Prema tomu mogu (i kod nas) jure proprio župnici mjesta svjetovni (civilni) valjano prisustvovati brakovima vojničkih osoba. Ne smiju toga ipak činiti, ma i jedna samo osoba bila vojničkog staleža, dok ne dobiju dopuštenje od dušobrižnika vojničkog.

odnosno ako nije svoju službu nastupio; b) ako je javno objelodanjenim dekretom poimence od službe suspendiran ili izopćen; c) ako ne traži i ne primi ženidbenu privolu stranaka; d) ako prisustvuje pod uplivom straha ili sile. Što je rečeno za župnika osobnoga, vrijedi također za svećenika od njega delegiranoga. Delegirati se može valjano samo točno određeni svećenik.⁷

B. Crkveno pravo poznaje i župnike, koji u nekom teritoriju drugim župnicima dodijeljenom i povjerenom župničku službu vrše nad nekim stanovitim samo osobama. Vlast tih župnika ograničena je koli odnosnim teritorijem toli ujedno i odnosima stanovitim osobama. Glede nadležnosti njihove izjavila je Congr. Concilii dd. 1. Febr. 1908., da valjano prisustvuju jedino brakovima odnosnih stanovitih osoba i to svagdje na odnosnom teritoriju.⁸ Kad prisustvuju, moraju ad valorem držati se (u ostalom) forme dekreta „Ne temere“. Iz razloga navedenih gore pod A. je očividno, da (osim takovog župnika) upitnim brakovima prisustvuje valjano i župnik mjesta, u kojem se sklapaju.

C. Crkveno pravo poznaje nadalje župnike (dušobrižnike), koji potpunu župničku dušobrižničku službu vrše samo nad članovima pojedinog zavoda. Glede njihove nadležnosti izjavila je Congr. Concilii dd. 1. Febr. 1908., da mogu valjano prisustvovati jedino brakovima članova zavoda, i to samo onda, ako se u zavodu sklapaju.⁹ Nuzgredno je, da li su obje ili samo jedna

⁷ Vd. dekret „Ne temere“ l. c.: „IV. Parochus et loci Ordinarius valide assistunt: 1. a die tantummodo adeptae possessionis beneficii vel initi officii, nisi publico decreto nominatim fuerint excommunicati vel ab officio suspensi; . . . 3. dummodo invitati ac rogati, et neque vi neque metu gravi constricti requirant excipientque contrahentium consensum. VI. Parochus et loci Ordinarius licentiam concedere possunt alii sacerdoti determinato ac certo, ut matrimonii intra limites sui territorii assistat. Delegatus autem, ut valide et licite assistat, servare tenetur limites mandati, et regulas pro parochis et loci Ordinarius n. IV et V superius statutas“.

⁸ A. S. S. XLI (1908) 108 ss.: „Dub. IX. Ubinam et quomodo parochus, qui in territorio aliis parochis assignato nonnullas personas vel familias sibi subditas habet, matrimoniis assistere valeat. Resp. ad IX. Affirmative, quoad suos subditas tantum, ubique in dicto territorio, facto verbo cum SSmo“.

⁹ A. S. S. XLI (1908) 108 ss.: „Dub. Num cappellani seu rectores piorum cuiusvis generis locorum, a parochiali jurisdictione exemptorum, assistere valide possint matrimoniis absque parochi vel Ordinarii delegatione. Resp. ad X. Affirmative pro personis sibi creditis, in loco tamen ubi jurisdictionem exercent, dummodo constet ipsis commissam fuisse plenam potestatem parochialem“.

stranka članovi odnosnoga zavoda. Kako se vidi Congr. Concilii uzela je i ovdje (jednako kao i gore pod A. i B.) obzir na posebni značaj i prilike te vrsti župnika. Kada prisustvuju, moraju ad valorem držati se forme dekreta „Ne temere“. Razumije se, da tim brakovima valjano prisustvuje i župnik mjesta.

D. Crkveno pravo poznaje također župnike teritorijalne, koji nemaju teritorija samo za sebe, nego zajednički s još kojim drugim teritorijalnim župnikom. Tako se na pr. događa, da nad pripadnicima jedne rase ili jezika ili obreda na istom opredijeljenom teritoriju župničku službu vrši jedan župnik; a nad pripadnicima druge rase ili jezika ili obreda opet drugi župnik. Glede nadležnosti ovih župnika izjavila je Congr. Concilii dd. 1. Febr. 1908., da jedan i drugi župnik valjano prisustvuje svim brakovima, koji se na odnosnom zajedničkom teritoriju sklapaju.¹⁰ Tu je Congregatio Concilii naprosto primijejala ustanovu dekreta „Ne temere“, po kojoj svaki župnik mjesta valjano prisustvuje svim brakovima, koji se u njegovom teritoriju sklapaju.

E. U svim slučajevima pod A., B., C. i D. vidjeli smo, da župnik mjesta svim tim brakovima valjano prisustvuje (u granicama svoje župe), pa da je dosljedno njegova nadležnost ako i ne isključiva, a ono barem kumulativna s drugim župnicima. Ali imade i brakova, kojima župnik mjesta kao takav valjano prisustvovati ne može, dakle brakova, za koje mu ne pripada ni kumulativna nadležnost. To su brakovi, što ih u Istočnim Indijama (Indiae Orientales) vjernici podvrgnuti isključivoj osobnoj jurisdikciji svojih Ordinarija (i župnika) sklapaju na teritoriju druge biskupije. Konkordatom naime sklopljenim između sv. Stolice i portugalskog vladara određeno je, da u Istočnim Indijama neki Ordinariji imadu isključivu jurisdikciju nad mnogim vjernicima i za slučaj, da ti vjernici napustivši u

¹⁰ A. S. S. XLI (1908) 108 ss.: „Dub. VIII. Ubinam et quomodo parochi qui, territorium exclusive proprium non habentes, cumulative territorium cum alio vel aliis parochis retinent, matrimoniis assistere valeant. Resp. ad VIII. Affirmative in territorio cumulative habito“.

¹¹ A. A. S. II. (1910) 447.: „Dub. Utrum degentes in locis Indiarum Orientalium, in quibus viget duplex jurisdictio, ut validum et licitum ineant matrimonium, teneantur se sistere dumtaxat coram parochia personali, vel possint etiam coram parochia locali. Resp. Attentis peculiaribus circumstantiis, affirmative ad 1. partem, negative ad 2. facto verbo cum SSmo“.

dosadanjoj biskupiji dosadanje prebivalište u drugoj biskupiji prebivalište steknu. Pitalo se sada, da li je dekretom „Ne temere“ ova isključiva nadležnost osobnih Ordinarija i župnika u pogledu sklapanja braka dokinuta ili ne. Congr. de disciplina Sacramentorum dd. 27. Maii 1910. odredila je, ovlaštena na to po sv. Ocu, da sklapanju tih brakova valjano prisustvuje ne župnik mjesta, već jedino vlastiti osobni župnik stranaka. Ovo je iznimka od pravila, koja potvrđuje pravilo u ostalim slučajevima, naime pravilo o isključivoj odnosno kumulativnoj nadležnosti župnika mjesta.

II. Nadležnost župnika kod sklapanja brakova istočnih katolika. Po općem pravu istočne katoličke crkve nije posebna forma za valjano sklapanje braka propisana.¹² Dekret Tridentina (cap. „Tametsi“) nije po sebi vrijedio za brakove istočnih katolika, a isto valja reći i za dekret „Ne temere“. Čisti bo opći disciplinarni propisi crkveni vrijede samo onda i za istočne katolike, ako se ovi u njima izrično spominju.¹³ Pošto je i tridentinski propis a i propis dekreta „Ne temere“ čisto disciplinarni te pošto se u njima istočnjaci izrično

¹² Isp. Congr. de Prop. Fide dd. 23. jun. 1858. (A. S. S. XLI [1908] 255 s.): „Notum profecto est . . . Ecclesiam (Orientalem) non minus quam occidentalem inde ab origine christiani nominis in celebrandis fidelium nuptiis, utpote novae legis sacramento, sacros ritus, sacerdotumque benedictiones adhibuisse, simulque omnibus severissime interdixisse, ne illis praetermissis seu neglectis conjugale foedus conciliare auderent. Quod autem matrimonia contra hunc communem Ecclesiae usum inita non solum pro illicitis, sed etiam pro irritis habenda fuerint, ex ecclesiasticis Orientis documentis demonstrari nequit. Equidem nullum cognovimus antiqui ejusdem Ecclesiae Patris effatum, nullum Conciliorum canonem quo illud expressis ac indubiis verbis declaratum fuisse appareat . . . Hinc persuasio illa de sacerdotalis benedictionis necessitate posterioribus temporibus orta esse videtur: quod nec difficulter explicari potest. Constat enim Leonem Philosophum Imperatorem nono saeculo legem tulisse (inter Novellas 89.) cuius titulus est: Ne matrimonia citra sacram benedictionem firma habeantur, et in qua jussit eadem sacrae benedictionis testimonio confirmari . . . Huiusmodi vero Leonis Imperatoris sanctio, utpote a civili potestate lata nec ecclesiasticas leges mutare neque dirimens impedimentum inducere potuit. Tota ipsius vis ad civiles tantummodo matrimonii effectus referenda est. Attamen plurimi Orientales, qui tum canones tum Imperatorum leges collegerunt atque interpretati sunt, eandem sanctionem seu legem sicut et aliam posteriorem ab Alexio Comneno publicatam, in suas collectionis re-tulerunt“.

¹³ Isp. Benedictus XIV., De canonisatione Sanctorum I. I. cap. 38. n. 15.

ne spominju, ne vrijede ti dekreti za nje. Glede dekreta „Ne temere“ izjavila je to izrično Congr. Concilii dd. 1. Febr. 1908.¹⁴ Za brakove dakle istočnih katolika ostalo je i nakon toga dekreta u krjeposti pravo, koje je i prije za nje vrijedilo, t. j. opće pravo istočne katoličke crkve, glasom kojega se mogu ti brakovi valjano sklopiti i „clandestine“.

Ovoliko o općem pravu istočne kat. crkve. U pogledu pako partikularnog prava primjetiti je, da su neke istočne katoličke crkve poprimile tridentinsku formu kao obvezatnu za valjano sklapanje braka, a sv. Stolica da je taj prihvrat potvrdila.¹⁵ Gdje je to učinjeno, t. j. gdje je tridentinska forma kao obvezatna prihvaćena s odobrenjem sv. Stolice, tamo i samo tamo je i obvezatna ad valorem. U drugim krajevima ostalo je u krjeposti opće pravo istočne crkve, da se naime brakovi mogu valjano sklopiti i clandestine. Kada je dekret „Ne temere“ u krjepost stupio, prihvatila ga je kao obvezatna ad valorem rusinska crkva u Galiciji, a sv. Stolica je taj prihvrat odobrila.¹⁶ U svim drugim istočnim crkvama ostalo je i nakon dekreta „Ne temere“ prijašnje pravno stanje, t. j. u pojedinim nekim krajevima tridentinsko pravo, a u ostalima opće pravo istočne katoličke crkve.¹⁷

Gornji navod, da dekret „Ne temere“ ne vrijedi za brakove istočnih katolika, valja onamo shvatiti, da dekret „Ne temere“ ne vrijedi za brakove, što ih istočni katolici među sobom sklapaju. Drugačije se stvar ima, ako se radi o braku, što zapadni katolik s istočnim katolikom sklapa. Ti brakovi podvrgnuti su dekretu „Ne temere“, pošto taj dekret ne priznaje na-

¹⁴ A. S. S. XLI (1908) 108 ss.: „Dub. I. An decreto „Ne temere“ adstringantur etiam catholici ritus orientalis. Resp. ad I. Negative“.

¹⁵ Tridentinska forma prihvaćena je svojevremeno pravnovaljano kao obvezatna kod takozvanih „Graeco-Itali“, kod Maronita i kod Rusina u Galiciji (Isp. A. S. S. XLI [1908] 260—261, 262—263, 265—266). — Za istočne katolike u našoj domovini nije pružen potrebiti dokaz.

¹⁶ Ispor. D. Reba, Izbornik za crkveno-pravne odnose razl. katol. obreda. Križevci 1911. p. 147—148.

¹⁷ I za istočne katolike u našoj domovini ne vrijedi dekret „Ne temere“, pošto ga sv. Stolica, koja je to jedino zvana učiniti, nije na nje protekla. Okružnica vladike križevačkog od 20. I. 1910. br. 212., kojom je saopćio svom dušobrižnom svećenstvu Napatuk k dekretu „Ne temere“, izdan dne 20. XII. 1909. po nadb. duh. stolu zagrebačkom, „ravnanja radi, da u stvarima ženidbe bude postupak jednak onome u nadbiskupiji zagrebačkoj, kao što je i do sada bivalo“, ne mijenja ništa na pravnom stanju.

čelo, da osoba izravno neobvezana na obdržavanje bitne forme tu svoju povlasticu saopćuje i stranci izravno obvezanoj, nego naprotiv postavlja protivno načelo, naime da stranka po sebi neobvezana na obdržavanje bitne forme gubi tu svoju povlasticu, kada brak sklapa s osobom, koja je obvezana na bitnu formu.¹⁸ Congr. Concilii je dne 28. Mart. 1908. i izrično izjavila, da je brak, što ga sklapa zapadni katolik s istočnim, podvrgnut dekretu „Ne temere“.¹⁹

Prema tomu može se brak, što ga sklapa zapadni katolik s istočnim katolikom, valjano sklopiti samo pred župnikom mjesta. Ako u tom mjestu (župi) ima više teritorijalnih župnika (n. pr. latinski i grčko-katolički), može se brak taj sklopiti i pred jednim i pred drugim, pošto su oba parochus loci matrimonii. Brakovi, što ih sklapaju rusinski katolici u Galiciji među sobom, mogu se valjano sklopiti samo pred župnikom mjesta (latinskim ili istočnim). Brakovi, što ih istočni katolici između sebe sklapaju po općem pravu istočne crkve, mogu se valjano sklopiti i pred vlastitim župnikom, i pred župnikom mjesta, i bez svakoga župnika (svećenika) i svjedoka. Brakovi, što ih istočni katolici vezani na tridentinsku formu sklapaju među sobom, mogu se valjano sklopiti samo pred vlastitim župnikom.²⁰

¹⁸ A. S. S. XL (1907) 108 ss.: „XI. 1. Statutis superius legibus tenentur omnes in catholica Ecclesia baptizati et ad eam ex haeresi aut schismate conversi (licet sive hi sive illi ab eadem postera defecerint), quoties inter se sponsalia vel matrimonium ineant. 2. Vigent quoque pro iisdem de quibus supra catholicis, si cum acatholicis sive baptizatis sive non baptizatis, etiam post obtentam dispensationem mixtae religionis vel disparitatis cultus, sponsalia vel matrimonium contraunt; nisi pro particulari loco aut regione aliter a S. Sede sit statutum. 3. Acatholici sive baptizati sive non-baptizati, si inter se contrahunt, nullibi ligantur ad catholicam sponsalium vel matrimonii formam servandam“.

¹⁹ A. S. S. XLI (1908) 287. ss.: „Dub. I. Utrum validum sit matrimonium contractum a catholico ritus latini cum catholico ritus orientalis, non servata forma a decreto „Ne temere“ statuta. Resp. ad I. Negative“.

²⁰ Istočni katolici, vezani po domaćem svojem partikularnom pravu na tridentinsku formu, mogu brak valjano sklopiti „non servata Tridentini forma“, dakle clandestine, ako steknu prebivalište u mjestu (i ondje među sobom brak sklope), u kojemu ne vrijedi tridentinska forma za istočne katolike. Ispor. Vermeersch, De forma sponsalium ac matrimonii post decretum „Ne temere“. Brugis, ed. 4. (1908) n. 88., Ojetti, In jus antepianum et pianum ea decreto etc. Romae 1908. n. 134., Wernz, Jus decretalium, i. c. p. 306—307. Za rimokatolike ne vrijedi danas nigdje više tridentinska forma.

Treba se još obazrijeti na brak, što ga istočni katolik sklapa s nekatolikom. Nekršćani uopće ne mogu biti (izravno) vezani crkvenima zakonima. Kršćani nekatolici, premda mogu biti (izravno) vezani crkvenima zakonima, to ih ipak po ustanovi sadanjeg crkvenog prava crkveni propisi o formi sklapanja izravno ne vežu. Ne veže ih dekret „Ne temere“, pošto sadrži izričitu ustanovu, da se njegovi propisi ne protežu na nekatolike.²¹ Ne veže ih ni tridentinski propis, pošto je taj dekretom „Ne temere“ za nekatolike posve dokinut. Drugačije se stvar ima, ako katolik brak sklapa s nekatolikom. U tom slučaju vezan je nekatolik na formu dekreta „Ne temere“, ako je na tu formu (izravno) obvezan katolik, s kojim brak sklapa. Uporavimo sada rečeno na brak istočnog katolika, što ga s nekatolikom sklapa. Ako takav brak sklapa katolički Rusin (istočnjak) s nekatolikom u Galiciji, mora ga ad valorem sklopiti pred župnikom mjesta, pošto je za Rusine u Galiciji mjerodavan dekret „Ne temere“. Sklopi li takav brak istočni katolik, za kojega je u pogledu forme sklapanja braka mjerodavno opće pravo istočne katoličke crkve, bit će brak valjan ma mu i ne prisustvovao ni župnik mjesta, ni župnik vlastiti, ni ikoji župnik i svjedok. Sklopi li takav brak istočni katolik, koji je u pogledu forme sklapanja izravno vezan na tridentinsku formu, ne će taj brak biti valjan, ako se sklopi „non servata Tridentini forma“, izuzevši slučaj da se sklopi u mjestu, gdje se mješoviti brakovi (između istočnog katolika i nekatolika) mogu valjano sklopiti „non servata Tridentini forma“.

²¹ Vd. dekret „Ne temere“ art. XI. cit. u opasci 18.